

România și al treilea război mondial (III)

Explozia politică și socială din decembrie 1989 din România a oferit lumii, inclusiv cercurilor interesate în schimbări de esență în viața țării, situații cu totul neașteptate. Desfășurarea evenimentelor a pus în fața unor fapte împlinite pe toți aceia care mai de departe sau foarte de aproape urmăreau cu atenție scena românească. Toți aveau să rămână surprinși de radicalitatea, forța și rapiditatea acțiunilor care au condus, în doar câteva zile, nu numai la înlăturarea unei dictaturi ci a unui întreg regim care de 45 de ani schimbase din temelii o țară și o societate, instaurase alte criterii de judecare a valorilor.

Permiterea și largă deschidere spre toate categoriile societății românești a unor manifestări de anvergură care în ziua de 22 decembrie 1989 au adus alături de populație două forțe hotărâtoare pentru evoluția ulterioară a evenimentelor — armata și în directă sa subordine fosta securitate, au condus la schimbări esențiale în viața României. Decembrie '89 nu a găsit însă o anumită forță politică pregătită să preia conducerea țării. Nu exista un anumit partid, nu exista un program, nu exista o strategie care să reprezinte o concepție și un anumit cadru în care să se acționeze.

Așa cum declarau observatori direcți și avizați ai vieții românești, tot ceea ce s-a întâmplat în România în decembrie 1989 își avea multe raportări la înțelegerile de la Malta. Atunci și acolo însă, nu s-a intrat în detaliile perioadei care avea să urmeze, totul rezumându-se doar la înlăturarea unui conducător devenit profund incomod pentru forțele interesate în reorientări totale în politica internă și externă a României. Marile ridicări de mase care au avut loc la Timișoara, în București, Brașov, Sibiu, Lugoj, Cluj, Arad, Galați, Cugir și în multe alte localități ale țării au fost cele care, dincolo de înțelegerile și acțiunile unor forțe externe, au condus la schimbările cu caracter profund radical care au avut loc în România.

Elemente reformatoare față de politica dictatorială a lui N. Ceaușescu precontzaseră în linii mari și fără un fundament bine stabilit de ordii programatic ca, imediat după căderea dictatorului — fără a se întrevădea modalitatea căderii sale, majoritatea mizând pe o dispariție fizică determinată de gradul său avansat de boală, un diabet aflat într-o ultimă fază de manifestare, cu toate rigourile specifice maladei — să se treacă la o nouă conducere a țării, orientată spre un „socialism cu față umană”.

Evenimentele însă au adus pe prim plan, ca element motor al schimbărilor structurale care urmau să aibă loc, situații noi, neprevăzute. În primul rând, România în decembrie 1989 avea să se confrunte cu o adevărată „invazie” străină, de proporții, desfășurată pe baza unui plan bine gândit și dinainte stabilit din afara țării. Nu a fost o „invazie” militară propriu-zisă ci una specifică celui de-al treilea război mondial, cu caracter preponderent informativ-operativ, cu

acțiuni de anvergură de diversiune și dezinformare, de natură să creeze confuzie generală, destabilizare, anarhie. La aceste acțiuni au participat servicii speciale atât din cadrul Tratatului de la Varșovia cât și NATO și au urmărit, ca prim obiectiv, doborârea și lichidarea lui Nicolae Ceaușescu. În acest scop și subordonat lui, „invadatorii” nu au purtat uniforme sau semne distinctiv, conform uzanțelor militare, s-au infiltrat în rândul maselor, acționând în atingerea obiectivului urmărit. Principalele servicii străine care au acționat direct în România, dar cu acordul altor servicii de informații bine organizate, au fost cele sovietice, ungare și iugoslave, cele

• Evenimentele din decembrie 1989 au pus în fața unui fapt împlinit pe toți cei ce urmăreau indeaproape scena politică românească • Ce plănuiau serviciile secrete străine • Situația a fost hotărâtă de uriașa ridicare de mase. • Revoluția română nu a avut o conducere care să îi orientat deslășurarea evenimentelor

două din urmă în Banat și Transilvania. Planurile generale aveau în vedere, pentru o primă etapă, izolarea și anihilarea Securității de către Armată, crearea unor disensiuni grave în sânul Armatei, de natură să submineze unitatea sa și capacitatea sa de acțiune, distrugerea unor obiective strategice importante, exacerbarea animozităților naționale și religioase, deschiderea frontierelor, solicitarea de prezențe militare străine, conflicte sângeroase care să atingă cifra de 60.000 de morți. La Târgoviște, în ziua de Crăciun '89, Nicolae Ceaușescu declara: „Soarta mea a fost decisă în Tratatul de la Malta între URSS și SUA. Cele două state au tranșat asupra viitorului României. La Timișoara cei care au tras au fost agenții infiltrați. Știam, am trimis contraspionajul acolo”.

Evenimentele tragice de după 22 decembrie 1989, deci imediat după părăsirea scenei politice a țării de către cuplul prezidențial nu mai trebuiau să aibă loc. Situația era definitiv și ireversibil hotărâtă de către uriașa desfășurare de forțe care a marcat de drept și de fapt, ceea ce pentru istorie va rămâne cunoscut sub denumirea de Revoluția Română. Timișoara își încheiase misiunea sa istorică și confruntările de acolo, care în ultima lor fază au scos în stradă zeci de mii de oameni uniți sub steagul idelilor de libertate, lăsase în urma sa sub o sută de victime, majoritatea ucise de diversioniști străini. Exemplul Timișoarei a fost urmat în zilele premergătoare lui 22 decembrie de mari demonstrații de masă în mari centre ale țării, culminând în ziua de 22 decembrie cu asaltul maselor împotriva sedului C.C., cu prinderea și reținerea la Târgoviște a celor doi Ceaușești.

Starea generală de spirit care

domnea în România era rezultatul direct al greșelilor săvârșite de dictator, al abuzurilor sale, materializate în scăderea drastică a standardului general de viață, în promovarea culturii morbide și personalității, ajuns la dimensiuni paroxistice, în promovarea incompetenței în aparatul de partid și de stat, a minciunii ridicată la rangul de normă de conduită atât pentru oamenii puterii cât și pentru mediile de informare de pe tot întinsul țării. Nemulțumirea populației, pe plan intern, cunoscută și folosită cu abilitate de cercurile direct interesate din străinătate, era completată cu acțiuni concertate de izolare a țării pe plan extern. În mod concret România se afla

într-un adevărat blocaj diplomatic, politic și economic, demersurile sale lovindu-se de o lipsă totală de receptivitate în marile capitale ale lumii.

Ziua de 22 decembrie 1989 nu a găsit deci, așa cum am mai arătat, la postul de comandă al revoluției române, un program, o strategie, un conducător sau conducători care să fi orientat și organizat desfășurarea evenimentelor. Mai mult decât atât, sub aspect decizional evenimentele au adus pe aceeași baricadă oameni care până atunci, unii dintre ei nici nu se cunoșteau, care nu aveau nimic reciproc a-și spune, opuși chiar prin idei, comportament și interese. Un rol cu totul deosebit l-a avut în această perioadă, ca persoană, generalul Victor Stănculescu. Inteligent, bine pregătit, aflat de mai mulți ani în conducerea Ministerului Forțelor Armate, el devenise apropiat de cuplul prezidențial bucurându-se de o deosebită încredere. Având în subordinea sa personală Direcția de comerț exterior a Armatei, cunoscută sub denumirea de „Romtehnica” și avantajat de întinse relații în lumea oamenilor de afaceri din diferite zone ale globului, el situase România în rândul marilor exportatori de armanent din lume, aducându-și o contribuție esențială la acoperirea datoriei externe a țării și la înregistrarea unei balanțe valutare active chiar cu prețul reducerii la minimum stric necesar a dotării armatei noastre. Însărcinat de către dictator să preia conducerea Armatei după moartea generalului Milea, la data de 22 decembrie 1989, generalul Stănculescu avea să se afle în fruntea Ministerului Apărării Naționale concomitent cu alți doi colegi ai săi: cu generalul Ștefan Gușe care potrivit normelor militare, în calitate sa de șef al Marelui Stat

Major, ar fi trebuit să fie în mod automat ministru și cu generalul Nicolae Militaru, numit sau autopropulsat în aceeași funcție, în aceeași zi și anunțat ca atare de către căpitanul Lupoi la Televiziune, unde se și prezentase în uniformă cu epoleți marcați cu gradul de general colonel. De altfel, această trinitate de personaje cu orientări cu totul diferite — generalul Stănculescu cunoscut prin relațiile și opțiunile sale prooccidentale, generalul Militaru, produs și promotor al unor orientări prosovietice și generalul Gușe, legat de Armata română, venea să explice situația deosebit de grea în care se aflau forțele armate ale țării. Câteva detalii vin să întărească acest adevăr. În ziua de 23 decembrie '89 se comunică pătrunderea în spațiul aerian al țării a unor elicoptere albe, venite de peste Prut. Generalul Militaru solicită și salută ajutorul sovietic pentru anihilarea „teroriștilor”. Generalul Gușe se împotrivesc ferm oricărei prezențe militare străine pe teritoriul românesc și dispune să fie anihilată orice pătrundere de forțe militare din afară.

Protagonist al zilei de 22 decembrie 1989, mai exact al plecării cuplului prezidențial la bordul elicopterului sosit pe platforma superioară a clădirii C.C. și al evenimentelor care urmează în aceea zi rămâne generalul Victor Stănculescu. În aceeași zi, 22 decembrie '89, intră în scenă Ion Iliescu, alături de personaje mai puțin cunoscute publicului până atunci — Petre Roman, Silviu Brucan, generalul Nicolae Militaru, Gelu Voican-Voiculescu, Virgil Măgureanu, Dumitru Mazilu. În tot timpul evenimentelor dramatice care au avut loc în zilele imediat următoare și care nu ar fi avut loc dacă nu interveneau forțe diversioniste străine, la pupitrul de comandă al armatei s-a aflat generalul Ștefan Gușe, secundat de generalul Iulian Vlad, ca reprezentant al Securității. Generalul Gușe, care de la începutul zilei de 22 decembrie și-a deslășurat activitatea prin consultări operative cu Ion Iliescu, l se va recunoaște, poate, peste timp rolul istoric de a fi implicat ca România să aibă soarta de mai târziu a Iugoslaviei, de a fi stăvilit invazia și haosul, de a fi salvat onoarea și prestigiul Armatei, de a fi apărat integritatea teritorială a țării.

Ion Iliescu a fost văzut de la început ca un lider autorizat al procesului de transformări pe care îl va cunoaște țara. Personalitate bine conturată, cu un larg orizont intelectual, cu experiență în problemele conducerii, care înfruntase cu demnitate încă de la început penibila politică de promovare a unui cult artificial al personalității conducătorului, Ion Iliescu reprezenta atunci pentru majoritatea locuitorilor țării — lucru confirmat de primul scrutin național din aprilie 1990 — liderul în măsură să îmbine continuitatea în ceea ce a fost pozitiv în trecut, înlăturarea vendetelor posibile, și înnoirea în mersul spre viitor al României. Dintre cei avuți în vede-

MIRCEA MOARCAȘ

(Continuare în pag. 6)

De acord cu autorul articolului, chiar parca) noi romini avem un destin tragic, așa de a m ne recunoaște manie spinte și proie. 14. ian. 1994. g. maria

● Răspundere pentru unitatea diasporei românești

● Va fi respectat criteriul strict al profesionalității în diplomația românească?

Precizări ale domnului **TEODOR MELEȘCANU** ministrul afacerilor externe, la întrebările revistei „ORDINEA“

La sfârșitul anului care s-a încheiat, la sediul Ministerului Afacerilor Externe a avut loc o întâlnire a conducerii ministerului cu reprezentanții presei acreditați pe lângă MAE. Ministrul afacerilor externe, dl. Teodor Meleșcanu a avut bunăvoința să răspundă la întrebările revistei „ORDINEA“.

— Domnule ministru, cum apreciați acum, la sfârșit de an, acțiunile oficiilor noastre diplomatice orientate spre unitatea diasporei românești?

— În legătură cu activitatea ministerului privind diaspora, pentru că Marele Guru este aici — domnul Adrian Dohotaru — aș spune că eforturile pe care le-a întreprins Ministerul Afacerilor Externe în relațiile cu diaspora sunt extrem de importante. Este și un buletin care s-a pregătit de către Direcția noastră pentru relațiile cu românii din afara granițelor și poate reușim să vă dăm o imagine asupra ce s-a făcut ca să fim substanțiaz puțin aprecierea.

Dacă mi-ați cere să o compar cu ceea ce ar trebui să facem (mi pare rău pentru domnul Dohotaru, dar cred că suntem foarte departe de nevoile noastre. De ce? Cred că, mai ales, din două puncte de vedere. În primul rând, pentru că avem de recuperat un imens handicap, un handicap de 50 de ani, pe care va fi foarte greu să-l recuperăm. Este

vorba de a schimba o anumită imagine care din păcate nu ne avantajează. Există încă oameni din diaspora care au un principiu și anume că la ambasadă ei nu... cad. Deci, schimbarea, adică depășirea acestel, hai să-i spunem, părți din moștenirea pe care o avem reprezintă unul din elementele pentru care cred că suntem departe de a ne achita de sarcinile care ne revin. În al doilea rând un lucru pe care îl știm cu toții, bugetul de austeritate, pentru că din păcate relația cu diaspora înseamnă și un efort financiar.

Dar spunându-vă aceste două lucruri cred totuși că putem afirma că s-a făcut foarte mult, cred că este pentru prima oară când mii de români, de copii de români care trăiesc în afara granițelor studiază în România pe baza unor burse acordate de statul român. Cred că este pentru prima oară — hai să ne lăudăm — când cu o serie de comunități, care sunt, în general, în foarte multe țări patronate în jurul bisericilor, și multe dintre ele în jurul bisericilor ortodoxe, dar nu numai în jurul lor — mă gândesc și la cultele neoprotestante care sunt foarte puternice în America, de exemplu, la baptiști — deci este pentru prima oară când am stabilit relații directe cu o serie de comunități care sunt strânse în jurul unor anumite biserici. Mi-a făcut chiar o mare plăcere să văd că în multe din aceste

biserici se află la loc de cinste, în fața altarului, icoana care am făcut-o cadou din partea Ministerului Afacerilor Externe.

De asemenea, cred că este pentru prima oară când am reușit să facem unele lucruri interesante, mă refer și la Forumul oamenilor de afaceri și la ideea care ne este foarte dragă nouă, aceea a declanșării unui proces de integrare a intelectualiilor români care trăiesc în afară în cultura românească. Mă gândesc la literatură, faptul că noi am pus aici bazele unei prime bibliotecii în care vor figura toate cărțile scrise în românește de români, indiferent unde sunt, ca o încercare, dacă vreți, de a reda tuturor sentimentul că aparțin la o cultură care eu aș îndrăzni să o caracterizez drept foarte importantă. Sunt, zic eu — elemente de mulțumire.

Ne gândim, oricum, pentru anul care începe la un efort mult mai mare. La un sprijin financiar mult mai bogat pentru acest efort, dar chiar și în anumite măsuri instituționale. Inclusiv, poate, chiar a unei structuri guvernamentale care să se dedice relațiilor cu românii din afara granițelor. Sunt și multe alte lucruri minore — o să spuneti — dar care au semnificația lor. De exemplu, desființarea pașaportului de cetățean român rezident în străinătate și alte lucruri care nu sunt foarte importante, dar care pentru ro-

mâni au o semnificație deosebită.

— V-ați referit la rocadele care vor avea loc în anul care începe între centrul ministerului și misiunile noastre din exterior. Întrebarea este dacă acest criteriu care va fi avut în vedere, îndeosebi la numirile în străinătate, va fi acel strict al profesionalismului, al autorității profesionale? Am avea în vedere, în primul rând, pe șefii misiunilor noastre diplomatice.

— În legătură cu criteriile de numire, criteriile profesionale se presupun, practic, la funcția de prim colaborator al ambasadorului, la nivelul șefului de oficiu intervenind și alte criterii, să le spunem extraprofesionale. Singurul lucru pe care pot să vi-l promit este că vom insista ca indiferent care vor fi celelalte criterii ce vor intra în desemnarea șefilor de oficiu vom insista ca ei să dispună de un minim de cunoștințe necesare care să le permită să-și îndeplinească această funcție. În al doilea rând, vom insista ca aceste criterii să nu fie unilaterale. Adică să se refere — numai la o anumită tendință sau numai la o anumită parte a societății românești. Dar cred că nu putem fi acuzați — de obicei suntem acuzați pe invers — de o părtinire prea evidentă a noastră în această problemă. Și, sigur, de o limitare a numărului pentru a nu conduce la o politizare excesivă a aparatului extern. Vreau să vă spun că, din păcate, există o tradiție încă destul de importantă în lume, ca în anumite posturi să fie numiți oameni cu un anumit „trecut politic“. Există pentru anumite țări și dorința ca, cel care reprezintă țara respectivă să aibă un anumit grad politic care să-i confere o anumită poziție, lucru pe care nu-l putem ocoli. În același timp, sigur, nu am ajuns nici la sistemul pe care îl au israelienii, de exemplu, — sper să nu dau o idee colegilor mei — unde sindicatul diplomaților din MAE a fixat la 5 le sută cota ambasadorilor care nu sunt numiți din ministerul de externe. Ați spune că este o idee — sigur dar într-o societate foarte, foarte avansată.

● Consultările de la Cotroceni nu-și propun ca principal obiectiv alcătuirea unui alt guvern

● Relațiile româno-ruse pot să nu fie umbrite

Răspunsuri ale purtătorului de cuvânt prezidențial, domnul **TRAIAN CHEBELEU**, la întrebările revistei „ORDINEA“

— În legătură cu scrisoarea adresată de domnul președinte conducerii partidelor reprezentate în Parlament și a unei posibile alcătuiri a unui guvern de coaliție cum vedeți orientarea unui asemenea guvern, în raport cu programele politice prezentate electoratului și a opțiunilor sale din cadrul alegerilor?

— Aceste consultări nu-și propun ca principal obiectiv alcătuirea unui alt guvern sau al unui guvern de coaliție. Dacă va exista un asemenea

guvern, el va fi rezultatul înțelegerii dintre forțele politice asupra unei platforme comune de acțiune pentru scoaterea țării din criză și accelerarea procesului de reforme. Acesta este principalul obiectiv al consultării. Cum se vor putea asocia diversele partide pentru a forma o coaliție este o treabă de negocieri dintre respectivele partide și punctul de vedere al domnului președinte. Esențial este să se ajungă la o înțelegere comună privind direcțiile de acțiune

pentru a scoate România din criză. Deci, acesta este principalul obiectiv al consultărilor, iar o eventuală altă formulă de guvernare va fi un rezultat al acestor negocieri. Nu punem deci înainte căruța, ci înainte punem cai.

— Cum apreciați stadiul relațiilor româno-ruse în contextul evoluțiilor din viața politică a Rusiei din momentul de față?

— În privința relațiilor româno-ruse. Ele au avut o evoluție poziti-

vă, inclusiv în a doua parte a anului 1993, marcată între altele de vizita premierului Văcăroiu la Moscova într-un moment critic pentru evoluțiile din Rusia. După cum vă aduceți aminte, această vizită noi am considerat-o ca și un sprijin acordat forțelor democratice din Rusia într-un moment critic al evoluțiilor din societatea rusă. Am avut o anumită preocupare ca evoluțiile legate de eșecul proces de la Tiraspol să nu aibă ca rezultat și o înrăutățire a relațiilor cu Moscova și mai ales o stimulare a sentimentelor antirusoști din societatea românească, ceea ce, evident ar însemna repercursiuni negative asupra legăturilor la nivel de stat. Sperăm însă că prin eforturile noastre, ale comunității internaționale să se poată depăși criza artificial creată de autoritățile de la Tiraspol și ca acest episod să nu umbrească relațiile româno-ruse în ansamblul lor. Există, după părerea noastră, un interes comun ca aceste relații să se dezvolte în mod normal și pentru punerea în valoare a complementarităților economice dintre cele două țări.

(Urmare din pag. 3)

re înainte de evenimentele din decembrie '89 pentru a intra într-o formulă guvernamentală post-ceaușistă, în afară de Ion Iliescu, puținii au fost aceia care au mai fost luați în considerare. Paul Niculescu-Mizil avea să ocupe pentru foarte scurt timp funcția de ministru al comerțului rămânând și în continuare în conducerea cooperăției de consum — unde a contribuit la buna aprovizionare a populației în acea perioadă — ca apoi să fie deferit justiției militare în procesul politic al foștilor membri ai C.P.Ex., în ciuda poziției sale obstrucționiste față de politica internă a dictatorului. O altă personalitate care se preconizase a deține funcția de ministru al sănătății într-un prim guvern post-

ROMÂNIA ȘI AL TREILEA RĂZBOI MONDIAL [III]

ceaușist, profesorul universitar Emil Măgureanu, un excelent organizator de sănătate publică, avea să fie ucis chiar în locuința sa în ziua de 23 decembrie '89 de elemente intervenționiste, rămase neidentificate până astăzi. Din cei șase semnatari disidenți ai cunoscutei scrisori adresate dictatorului, numai unul dintre ei, Silviu Brucan, care de altfel, și-a revendicat atât redactarea scrisorii cât și întregul demers legat de publicitatea sa internațională, avea să ocupe un loc im-

portant, decizional în timpul evenimentelor și în perioada imediat următoare. Fost ambasador al României la O.N.U. și Washington, Silviu Brucan era cunoscut pentru legăturile sale cu cercuri influente americane, sovietice și israeliene.

Televiziunea română a jucat un rol hotărâtor în desfășurarea evenimentelor din zilele de 22—26 decembrie, atât un rol de informare a opiniei publice cât și de dezinformare a țării și de creare a unei stări generale de

dezordine, panică și insecuritate. Trinitatea care a condus efectiv „intrările“ pe post ale Televiziunii a fost reprezentată continuu atunci de Silviu Brucan, Alex. Stark și Teodor Brateș. Telefonul „scurt“ prin care conducerea Agenției române de presă din acea perioadă căuta să informeze pe cei aflați în acele zile dramatice în fruntea țării despre știrile importante transmise de agențiile de presă internaționale sau posturi de radio străine, în primul rând pe Ion Iliescu și Petre Roman care mult timp și l-au petrecut la început în clădirea Televiziunii, la capătul firului îl găsea invariabil pe Alex. Stark care fie că nu-l chema la telefon, fie că îl striga de o manieră foarte amicală.

(Continuare în numărul următor)